

Adatok az Észak-Magyarországi-Középhegység és előterének kisemlősfaunájához bagolyköpet vizsgálatok alapján

SZENTGYÖRGYI PÉTER–FÜGEDI LÁSZLÓ–VIZSLÁN TIBOR

ABSTRACT: (Data to the small-mammal fauna of Northern Hungarian Mountainrange of Medium Height, and its foreground according to the investigations of casts.) We want to contribute to the better knowledge of the small-mammal fauna of Northern Hungarian Mountainrange of Medium Height with our paper. The available cast material is mostly from the white owl (*Tyto alba*) and originates from our own collections or was sent by other persons, and we processed the unpublished data of other authors, too. We offer data on the occurrence of 33 species from 103 localities based on the whole about 32000 identified small-mammal specimen.

Bevezetés, előzmények

Az utóbbi évtizedekben hazánkban is egyre több bagolyköpet-elemzéssel foglalkozó publikáció látott napvilágot, ezek nagy része azonban a Dunántúl és – elsősorban ENDES M. jóvoltából – a tiszai Alföld kisemlősfaunájának jobb megismeréséhez járult hozzá. SCHMIDT E. (1969, 1976b) összefoglaló munkáiban is viszonylag kevés észak-magyarországi-középhegységre vonatkozó adat szerepel, gyöngybagoly (*Tyto alba*) köpetelemzéseket – a Hernád-völgyi területeken kívül – a hegység 7 lelőhelyéről származó anyag alapján végzett, ezekből összesen 916 gerinces zsákmányállat került elő (SCHMIDT E. 1973).

Ezeket kívül KÖVES E. O.–SCHMIDT E. (1964) Tornynosnémeti, SCHMIDT E.–SIPOS GY. (1971) a Hernád-völgy, PÁLVÖLGYI T. (1985) Felsőpetény, ENDES M. (1991) a Zempléni-hegység, FÜGEDI L.–SZENTGYÖRGYI P. (1992) a Borsodi (Putnoki)-dombság, VIZSLÁN T.–SZENTGYÖRGYI P. (1992) a Sajó-völgy és a Sajó–Hernád-sík, SZENTGYÖRGYI P.–VIZSLÁN T. (1993) pedig a Tardonai-dombság, a további irodalom jegyzékben feltüntetett – elsősorban SCHMIDT E. által írt publikációk – pedig részben a hegység egyéb területeinek – köpetelemzésen alapuló – kisemlős faunájához közölnek adatokat.

Anyag, módszer

Az előzőekből látható, hogy eredményeink egy – kisebb – része már közlésre került, mégis célszerűnek látjuk eddigi összes adatunkat összefoglalásszerűen publikálni.

Mi főleg templomokban gyűjtöttünk (egy gyűjtésünk 1986-ból, kettő 1990-ből, a többi 1991–93-ból való), de terepjárásaink során a különböző helyeken talált minden egyéb bagolyköpetet is összegyűjtöttünk.

A gyűjtéseket a templomban esetlegesen tartózkodó élőlények (baglyok, denevérek) nyugalmának biztosítása érdekében túlnyomórészt szaporodási időszakon kívül végeztük, a lehetőségeket figyelembe véve igyekeztünk mindig „totális” gyűjtést végezni mind az ép köpetek, mind a törmelék tekintetében. Az alkalmas helyekre esetenként többször is visszatértünk, így saját gyűjtéseink 77 helyen 135 alkalommal jártak eredménnyel.

A gyűjtött anyag meghatározását TOPÁL GY. (1969), ÚJHELYI P. (1989) és ZÖRÉNYI M. (1990) munkái alapján végeztük.

Gyűjtéseinket más gyűjtőktől kapott gyűjtésekkel és publikálatlan adatokkal is kiegészítettük, így a rendelkezésünkre álló anyagok és adatok megosztása bagolyfajonként az alábbi:

	kisemlős pd. szám	kisemlős fajsza	lelőhelyszám
Tyto alba	30 536	31	93
Athene noctua	5	2	2
Strix aluco	361	22	11
Asio otus (főleg telelők)	982	10	10
Összesen:	31 884	33	103

Az anyagaink és adataink gyűjtők illetve a meghatározók szerinti megoszlása az alábbi: (Zárójelben az egyes forrásokból előkerült kisemlősök összes példányszáma.)

- Az Abaujkérről és Sárospatakról származó anyagot Bihari Z. gyűjtötte 1989-ben és ő is határozta (139 pd.).
- A Borsodgesztről és Tardról származó anyagot valamint a csokvaományi anyag nagyobb részét Gombkötő P. gyűjtötte 1991-ben és Bihari Z. határozta (161 pd.).
- A Damakról származó anyagot, valamint a borsodsziráki és zilizi anyag kisebb részét Vizslán T. gyűjtötte 1991-ben és ENDES M. határozta (528 pd.).
- A Hernádpetriről és Szemeréről származó anyagot Endes M. és Szentgyörgyi P. gyűjtötte 1992-ben és Endes M. határozta (77 pd.).
- A többi anyagot nagyrészt Szentgyörgyi P. határozta (ezeknél az anyagoknál, Endes M. végezte az erdei egerek faji meghatározását, további néhány problémás faj – elsősorban Neomysek, Chiropterák – határozásának revideálását) így:
- Gombkötő P. gyűjtéseit 1988–89-ből: a balatoni, tarnaleleszi, zabari, bátori, bélapátfalvai, bükkszentmártoni, nekézsenyi, sajópüspöki, bárnai, ivádi, szentsimoni és sa-jóvárkonyi anyag teljes a bánhorváti és sa-jóvelezdi anyag nagyobb valamint a csokva-ományi anyag kisebb része (975 pd.). (ezek a gyűjtések Bihari Z. közvetítésével jutot-tak el hozzánk)
- id. és ifj. Boldogh S. gyűjtéseit 1988–89-ből: a gömörszőlősi, héti, és nyomári anyag teljes valamint a zádorfalvai, alsószuhai, szuhafői, sa-jóvelezdi, sa-jógalgóci, sa-jóivánkai, szászfai, rudabányai, sa-jókápolnai, kazincbarcikai, trizsi, ragályi, borsodsziráki, felsőnyá-rádi, hangácsi és imolai anyag kisebb részét (253 pd.).
- Pásztor A. 1992-es gyűjtését: a teljes aszalói anyag (308 pd.).
- továbbá saját gyűjtéseinket amelyekben alkalmanként Belencsák L., Zombor B. és Nagy J. is segítségünkre volt (29 443 pd.).

Terület

Saját gyűjtéseinket Borsod-Abauj-Zemplén megye területén végeztük, amelyeknek fő súly-pontját a Sajó–Hernád-országhatár által határolt terület kistájai képezték (ezen a részen a gyöngybagoly megtelepedésére leginkább alkalmas épületek – templomok, kastélyok – kb.: 90%-át néztük át).

Az alábbiakban megadjuk MAROSI S.–SOMOGYI S. (1990) alapján kistájankénti csoportosításban a gyűjtőhelyek jegyzékét, zárójelben a kistájról előkerült összes kisemlős példány-számát.

- Bodrogköz (67 pd.): Sárospatak
- Sajó–Hernád-sík (4 786 pd.): Arnót, Boldva, Onga, Sajóecseg, Sajókeresztúr, Sajópálfala, Sajóvámos, Szikszó, Szirmabesenyő
- Mátralába (20 pd.): Ivád
- Északi-Bükk (12 pd.): Bélapátfalva
- Egri-Bükkalja (15 pd.): Tard

Miskolci-Bükkalja (116 pd.): Borsodgeszt
 Tardonai-dombság (1594 pd.): Alacska, Bánhorváti, Parasznya, Sajóbáony,
 Sajóivánka, Sajókápolna, Sajólászlófalva
 Upponyi hegység (100 pd.): Arló, Csokvaomány, Nekézseny, Uppony
 Aggteleki hegység + Alsó-hegy (574 pd.): Aggtelek, Jósvafő, Szin, Szinpetri,
 Szögliget
 Szalonnai hegység + Bódva völgy (942 pd.): Becskeháza, Hidvérgardó, Perkupa,
 Szendrőlád, Tornanádaska
 Tornai-dombság (216 pd.): Tornabarakony, Tornaszentjakab
 Medves-vidék (39 pd.): Bárna
 Ózd–Egercsehi-medence (35 pd.): Balaton, Bátor, Bükkszentmárton
 Pétervásári-dombság (254 pd.): Sajóvárkony (Ózd), Szentsimon, Tarnaleesz,
 Zabar
 Sajó-völgy (2 708 pd.): Borsodszirák, Edelény, Finke, Hét, Kazincbarcika,
 Múcsony, Sajópüspöki, Sajóvelezd, Szuhakálló
 Putnoki-dombság (9 233 pd.): Alsószuha, Égerszög, Felsőnyárad, Gömörszőlős,
 Imola, Izsófalva, Kánó, Kelemér Putnok (Padlucsony), Ragály, Rudabánya,
 Sajógalgóc, Szőlősardó, Szuhafő, Szuhogy, Trizs, Zádorfalva
 Rakacai-völgymedence (3 547 pd.): Krasznokvajda, Martonyi, Rakaca,
 Rakacaszend, Szászfá
 Keleti-Cserehát (2 759 pd.): Alsógagay, Baktakék, Beret, Csenyéte, Felsőgagay,
 Hernádpetri, Kázsmárk, Szemere
 Nyugati-Cserehát (4 487 pd.): Abaújlak, Alsóvadász, Balajt, Damak, Garadna,
 Hangács, Selyeb, Szakácsi, Tomor, Ziliz
 Hernád-völgy (308 pd.): Aszaló
 Szerencsköz (72 pd.): Abaújkér

Az első két kistáj az Alföldhöz, a többi az Észak-Magyarországi-Középhegységhez tartozik.

Eredmények

Az előkerült 33 kismérfaj esetében betűrendben közöljük a lelőhelyeket, az egyes fajok elterjedésének részletesebb minőségi és mennyiségi elemzésére és az ezzel kapcsolatos következtetések levonására egy későbbi publikáció keretében kívánunk visszatérni.

Talpa europaea: Felsőnyárad, Kupa, Rudabánya, Sajóbáony, Sajógalgóc, Sajópüspöki, Zádorfalva.

Sorex araneus: Abaújkér (BZ), Abaújlak, Alacska, Alsószuha, Alsóvadász, Arló, Arnót, Baktakék, Balajt, Bánhorváti, Bárna, Beret, Boldva, Borsodgeszt (BZ), Borsodszirák, Csenyéte, Csokvaomány (BZ), Damak (EM), Edelény, Felsőgagay, Felsőnyárad, Gadna, Gömörszőlős, Hangács, Hernádpetri (EM), Hét, Hidvérgardó, Homrogd, Imola, Irota, Izsófalva, Jósvafő, Kánó, Kazincbarcika, Kelemér, Krasznokvajda, Kupa, Martonyi, Múcsony, Nekézseny, Nyésta, Onga, Parasznya, Perkupa, Ragály, Rakaca, Rudabánya, Sajóbáony, Sajógalgóc, Sajóivánka, Sajókápolna, Sajókeresztúr, Sajólászlófalva, Sajópüspöki, Sajóvárkony, Sajóvelezd, Sárospatak (BZ), Selyeb, Szászfá, Szendrőlád, Szentsimon, Szikszó, Szin, Szirmabesenyő, Szőlősardó, Szuhafő, Tomor, Tornabarakony, Tornaszentjakab, Trizs, Uppony, Zabar, Zádorfalva, Ziliz.

Sorex minutus: Abaújkér (BZ), Alacska, Alsóvadász, Arnót, Baktakék, Bánhorváti, Bárna, Beret, Boldva, Borsodgeszt (BZ), Borsodszirák, Csokvaomány (BZ), Edelény, Felsőgagy, Felsőnyárad, Hangács, Hernádpetri (EM), Homrogd, Imola, Irota, Izsófalva, Jósvalfő, Kánó, Kazincbarcika, Kelemér, Krasznokvajda, Kupa, Martonyi, Monaj, Nyésta, Parasznya, Ragály, Rakaca, Rudabánya, Sajóbáony, Sajókápolna, Sajópüspöki, Sajóvelezd, Selyeb, Szászfá, Szendrőlád, Szentsimon, Szikszó, Szirmabesenyő, Szögliget, Szuhafő, Tornabarakony, Tornaszentjakab, Trizs, Zabar, Zádorfalva, Ziliz.

Crociodura suaveolens: Alacska, Alsószuha, Alsóvadász, Arló, Arnót, Baktakék, Bánhorváti, Bárna, Bátor, Bélapátfalva, Beret, Boldva, Borsodgeszt (BZ), Borsodszirák, Csenyéte, Csokvaomány, Damak (EM), Edelény, Felsőgagy, Felsőnyárad, Gadna, Hangács, Hernádpetri (EM), Hidvérgárdó, Homrogd, Imola, Irota, Ivád, Izsófalva, Jósvalfő, Kánó, Kazincbarcika, Kázsmárk, Kelemér, Kupa, Lak, Martonyi, Monaj, Múcsony, Onga, Parasznya, Perkupa, Ragály, Rakaca, Rudabánya, Sajóbáony, Sajógalgóc, Sajóivánka, Sajókápolna, Sajókeresztúr, Sajópálfala, Sajópüspöki, Sajóvárkony, Sajóvelezd, Sárospatak (BZ), Selyeb, Szászfá, Szendrőlád, Szentsimon, Szikszó, Szirmabesenyő, Szőlőszardó, Szuhafő, Tomor, Tornabarakony, Tornaszentjakab, Trizs, Zádorfalva, Ziliz.

Crociodura leucodon: Abaújkér (BZ), Abaújlak, Alacska, Alsógagy, Alsószuha, Alsóvadász, Arló, Arnót, Baktakék, Bánhorváti, Bárna, Bátor, Beret, Boldva, Borsodgeszt (BZ), Borsodszirák, Csenyéte, Csokvaomány, Damak (EM), Edelény, Felsőgagy, Felsőnyárad, Gadna, Hangács, Hernádpetri (EM), Hét, Hidvérgárdó, Homrogd, Imola, Irota, Ivád, Izsófalva, Jósvalfő, Kánó, Kazincbarcika, Kázsmárk, Kelemér, Kupa, Lak, Martonyi, Múcsony, Nyésta, Nyomár, Parasznya, Perkupa, Ragály, Rakaca, Rudabánya, Sajóbáony, Sajógalgóc, Sajóivánka, Sajókápolna, Sajókeresztúr, Sajólászlófalva, Sajópüspöki, Sajóvárkony, Sajóvelezd, Sárospatak (BZ), Selyeb, Szakácsi, Szászfá, Szendrőlád, Szentsimon, Szikszó, Szin, Szirmabesenyő, Szögliget, Szőlőszardó, Szuhafő, Tomor, Tornabarakony, Tornaszentjakab, Trizs, Zádorfalva, Ziliz.

Neomys fodiens: Baktakék, Felsőgagy, Felsőnyárad, Imola, Jósvalfő, Kánó, Kupa, Martonyi, Perkupa, Ragály, Rakaca, Sajóvelezd, Selyeb, Szászfá, Szendrőlád, Szuhafő, Tornaszentjakab, Zádorfalva.

Neomys anomalus milleri: Alsószuha, Alsóvadász, Arló, Baktakék, Bárna, Bátor, Csokvaomány, Edelény, Felsőgagy, Felsőnyárad, Gömörszőlős, Hernádpetri (EM), Izsófalva, Jósvalfő, Kánó, Kupa, Martonyi, Nekézseny, Parasznya, Rakaca, Rudabánya, Sajóbáony, Sajóivánka, Sajóvárkony, Sajóvelezd, Selyeb, Szászfá, Szendrőlád, Szentsimon, Szikszó, Szuhafő, Trizs, Zádorfalva, Ziliz.

Rhinolophus hipposideros: Trizs.

Myotis myotis: Martonyi.

Myotis blythi oxygnathus: Arnót, Bárna, Csokvaomány, Felsőgagy, Hangács, Hét, Kelemér, Martonyi, Parasznya, Szászfá, Szentsimon, Szögliget, Szőlőszardó, Szuhafő, Zádorfalva.

Myotis emarginatus: Sajóivánka, Sajógalgóc, Szinpetri, Trizs.

Myotis dasycneme: Martonyi.

Plecotus austriacus: Csokvaomány (BZ), Szuhafő.

Nyctalus noctula: Rudabánya, Sajóbáony, Szuhafő.

Eptesicus serotinus: Baktakék, Bátor, Borsodszirák, Csokvaomány (BZ), Hangács, Hernádpetri (EM), Ivád, Kánó, Kelemér, Martonyi, Parasznya, Rakaca, Rakacaszend, Sajóbáony, Sajópálfala, Sajóvelezd, Szikszó, Szőlőszardó, Tard (BZ), Tornabarakony, Tornaszentjakab, Trizs.

Eptesicus nilsoni: Rudabánya.

Vespertilio murinus: Boldva.

Miniopterus schreibersi: Rudabánya, Ziliz (EM).

Muscardinus avellanarius: Alsóvadász, Baktakék, Bánhorváti, Bárna, Bélapátfalva, Beret, Edelény, Felsőgagy, Felsőnyárád, Homrogd, Imola, Izsófalva, Kánó, Martonyi, Parasznya, Ragály, Rudabánya, Sajóbábony, Sajógalgóc, Sajópüspöki, Sajóvelezd, Szendrőlád, Szikszó, Szőlősardó, Szuha fő, Tornaszentjakab.

Glis glis: Jósza fő, Szinpetri, Szőlősardó.

Apodemus sylvaticus: Alsószuha, Alsóvadász, Arnót, Baktakék, Beret, Boldva, Borsodszirák, Damak (EM), Edelény, Felsőgagy, Felsőnyárád, Gadna, Gömör-szőlős, Hangács, Hernádpetri (EM), Homrogd, Imola, Irota, Izsófalva, Jósza fő, Kánó, Kelemér, Martonyi, Nyésta, Parasznya, Ragály, Rakaca, Rudabánya, Sajóbábony, Sajókápolna, Sajókeresztúr, Sajóvelezd, Selyeb, Szászfa, Szemere (EM), Szendrőlád, Szikszó, Szin, Szirmabesenyő, Szőlősardó, Szuha fő, Szuha kálló, Tomor, Trizs, Ziliz.

Apodemus flavicollis: Alsószuha, Arnót, Aszaló, Baktakék, Beret, Boldva, Borsodszirák (EM), Edelény, Felsőgagy, Felsőnyárád, Hernádpetri (EM), Imola, Irota, Izsófalva, Jósza fő, Kelemér, Parasznya, Perkupa, Ragály, Rakaca, Sajóbábony, Sajóvelezd, Szászfa, Szemere (EM), Szendrőlád, Szikszó, Szögliget, Szőlősardó, Szuha fő, Trizs, Zádorfalva, Ziliz.

Apodemus microps: Abaújlak, Alacska, Alsógagy, Alsóvadász, Arnót, Aszaló, Baktakék, Balajt, Beret, Boldva, Borsodszirák, Csenyété, Damak (EM), Edelény, Felsőgagy, Felsőnyárád, Gadna, Hangács, Hét, Homrogd, Imola, Irota, Izsófalva, Jósza fő, Kánó, Kazincbarcika, Kázmárk, Kupa, Martonyi, Parasznya, Ragály, Rakaca, Sajóbábony, Sajókápolna, Sajókeresztúr, Selyeb, Szakácsi, Szászfa, Szendrőlád, Szikszó, Szin, Szirmabesenyő, Szőlősardó, Szuha fő, Szuha kálló, Tomor, Trizs, Ziliz.

Apodemus spec? (Endes M. által nem vizsgált erdei eger anyag): Abaújkér (BZ), Arló, Bánhorváti, Bárna, Bátor, Bélapátfalva, Borsodgeszt (BZ), Csokvaomány (BZ), Égerszög, Finke, Ivád, Krasznokvajda, Múcsony, Onga, Putnok, Sajóivánka, Sajópüspöki, Sajóvárkony, Sárospatak (BZ), Szentsimon, Szinpetri, Szuha fő, Tarnalelesz, Tornaszentjakab.

Apodemus agrarius: Abaújkér (BZ), Abaújlak, Alsóvadász, Arnót, Aszaló, Bánhorváti, Baktakék, Becskháza, Beret, Boldva, Borsodgeszt (BZ), Borsodszirák, Csenyété, Damak (EM), Edelény, Felsőgagy, Felsőnyárád, Gadna, Hangács, Hernádpetri (EM), Homrogd, Imola, Irota, Izsófalva, Jósza fő, Kánó, Kazincbarcika, Kelemér, Krasznokvajda, Martonyi, Monaj, Múcsony, Nyésta, Parasznya, Perkupa, Ragály, Rakaca, Rudabánya, Sajóbábony, Sajógalgóc, Sajókeresztúr, Sajópüspöki, Sajóvelezd, Selyeb, Szakácsi, Szászfa, Szendrőlád, Szikszó, Szirmabesenyő, Szőlősardó, Szuha fő, Szuha kálló, Tomor, Tornanádaska, Tornaszentjakab, Zádorfalva, Ziliz.

Micromys minutus: Abaújkér (BZ), Abaújlak, Aggtelek, Alsószuha, Alsóvadász, Arló, Arnót, Aszaló, Baktakék, Bárna, Beret, Boldva, Borsodgeszt (BZ), Borsodszirák, Csokvaomány (BZ), Edelény, Felsőgagy, Felsőnyárád, Hangács, Hét, Homrogd, Imola, Irota, Ivád, Izsófalva, Kánó, Kazincbarcika, Kupa, Martonyi, Onga, Parasznya, Ragály, Rakaca, Rudabánya, Sajóbábony, Sajóivánka, Sajókápolna, Sajókeresztúr, Sajópálfala, Sajópüspöki, Sajóvárkony, Sajóvelezd, Sárospatak (BZ), Selyeb, Szászfa, Szendrőlád, Szentsimon, Szikszó, Szirmabesenyő, Szuha fő, Szuha kálló, Tard (BZ), Tornaszentjakab, Zádorfalva, Ziliz.

Mus musculus spicilegus: Abaújkér (BZ), Alacska, Alsóvadász, Arló, Arnót, Aszaló, Baktakék, Bánhorváti, Bárna, Beret, Boldva, Borsodgeszt (BZ), Borsodszirák, Bükkszentmárton, Csokvaomány (BZ), Damak (EM), Edelény, Felsőgagy, Felsőnyárad, Gadna, Hangács, Hernádpetri (EM), Hidvégardó, Homrogd, Imola, Irota, Ivád, Izsófalva, Kánó, Kazincbarcika, Kázmárk, Kelemér, Kupa, Martonyi, Monaj, Múcsony, Nyésta, Onga, Parasznya, Ragály, Rakaca, Sajóbáony, Sajókápolna, Sajókeresztúr, Sajópálfala, Sajópüspöki, Sajóvámos, Sajóvárkony, Sajóvelezd, Sárospatak (BZ), Selyeb, Szászfá, Szendrőlád, Szentsimon, Szikszó, Szin, Szirmabesenyő, Szuhafő, Tarnalelesz, Tomor, Tornaszentjakab, Trizs, Ziliz.

Rattus norvegicus: Alsóvadász, Arnót, Baktakék, Boldva, Borsodszirák, Damak (EM), Edelény, Felsőnyárad, Homrogd, Izsófalva, Rakaca, Rudabánya, Sajóbáony, Sajókápolna, Sajópálfala, Sajópüspöki, Selyeb, Szendrőlád, Szentsimon, Szikszó, Szirmabesenyő, Szőlőárdó, Ziliz (EM).

Cricetus cricetus: Szikszó.

Clethrionomys glareolus: Baktakék, Bánhorváti, Beret, Csokvaomány (BZ), Felsőgagy, Felsőnyárad, Hernádpetri (EM), Homrogd, Imola, Izsófalva, Jósvalfő, Kelemér, Kupa, Martonyi, Ragály, Rakaca, Rudabánya, Sajóbáony, Sajógalgóc, Sajóvelezd, Selyeb, Szászfá, Szemere (EM), Szendrőlád, Szőlőárdó, Szuhafő, Tard (BZ), Tornabarakony, Trizs.

Arvicola terrestris: Arló, Arnót, Borsodszirák, Imola, Jósvalfő, Kelemér, Martonyi, Rakaca, Rudabánya, Sajókápolna, Sajópüspöki, Sajóvárkony, Szászfá, Szendrőlád, Szentsimon, Szikszó, Szuhafő, Tornaszentjakab, Trizs, Ziliz (EM).

Pitymys subterraneus: Alsóvadász, Baktakék, Bárna, Beret, Boldva, Borsodszirák, Edelény, Felsőnyárad, Hangács, Homrogd, Imola, Irota, Ivád, Izsófalva, Jósvalfő, Kánó, Kazincbarcika, Martonyi, Parasznya, Rakaca, Sajóbáony, Sajókápolna, Sajópüspöki, Sajóvelezd, Selyeb, Szászfá, Szendrőlád, Szikszó, Szirmabesenyő, Szögliget, Szőlőárdó, Szuhafő, Szuhakálló, Tornanádaska, Zabar, Ziliz.

Microtus arvalis: Abaújkér (BZ), Abaújlak, Aggtelek, Alacska, Alsószuha, Alsóvadász, Arló, Arnót, Baktakék, Balajt, Balaton, Bánhorváti, Bárna, Bátor, Bélapátfalva, Beret, Boldva, Borsodgeszt (BZ), Borsodszirák, Bükkszentmárton, Csenyéte, Csokvaomány, Damak (EM), Edelény, Égerszög, Felsőgagy, Felsőnyárad, Finke, Gadna, Gömörszőlős, Hangács, Hernádpetri (EM), Hét, Hidvégardó, Homrogd, Imola, Irota, Ivád, Izsófalva, Jósvalfő, Kánó, Kazincbarcika, Kázmárk, Kelemér, Krasznokvajda, Kupa, Lak, Martonyi, Monaj, Múcsony, Nyésta, Nyomár, Onga, Parasznya, Perkupa, Putnok, Ragály, Rakaca, Rakacaszend, Rudabánya, Sajóbáony, Sajógalgóc, Sajóivánka, Sajókápolna, Sajókeresztúr, Sajólászlófalva, Sajópálfala, Sajópüspöki, Sajóvámos, Sajóvárkony, Sajóvelezd, Sárospatak (BZ), Selyeb, Szakácsi, Szászfá, Szemere (EM), Szendrőlád, Szentsimon, Szikszó, Szin, Szinpetri, Szirmabesenyő, Szögliget, Szőlőárdó, Szuhafő, Szuhakálló, Szuhogy, Tarnalelesz, Tard (BZ), Tomor, Tornabarakony, Tornanádaska, Tornaszentjakab, Trizs, Uppony, Zádorfalva, Ziliz.

Mustela nivalis: Kelemér, Martonyi.

Azoknál a lelőhelyeknél, ahonnan az illető faj saját határozásainkból nem került elő zárójelben megadjuk az adatszolgáltató nevét.

(BZ = Bihari Zoltán, EM = Dr. Endes Mihály)

Köszönetnyilvánítás

Végezetül szeretnénk köszönetünket kifejezni mindazoknak akik nélkül jelen írásunk nem születhetett volna meg. Elsősorban Dr. Endes Mihálynak az erdei egerek határozásáért, egyes fajok határozásának revidálásáért, Bihari Zoltánnak és Gombkötő Péternek publikálatlan adatainknak rendelkezésünkre bocsájatásáért és gyűjtéseinknek elküldéséért, id. és ifj. Boldogh Sándornak valamint Pásztor Attilának gyűjtött anyaguk eljuttatásáért, Belencsák Lászlónak, Zombor Barnának és Nagy Józsefnek a gyűjtéseinkben való közreműködésükért továbbá mindazoknak akik a különböző épületekbe bejutásunkat elősegítették.

Irodalom

- ENDES M. (1991): A Tokaj-Zempléni-hegyvidék emlősfaunájáról. *Calandrella* 5 (2): 40–55.
- FÜGEDI L.–SZENTGYÖRGYI P. (1992): A Borsodi-dombság keleti és középső részének emlős (Mammalia) faunája. *Calandrella* 6 (1): 49–61.
- HARASZTHY L. (1984): Adatok az uhu (*Bubo bubo*) magyarországi táplálékviszonyainak ismeretéhez. *Puszta* 2 (11): 53–59.
- HARASZTHY L.–MÁRKUS F.–PETROVICS Z. (1989): Újabb HARASZTHY L.–MÁRKUS F.–PETROVICS Z. (1989): Újabb adatok az uhu (*Bubo bubo*) magyarországi táplálkozásáról. *Madártani Tájékoztató* 1–2. szám: 6–9.
- KÖVES E. O.–SCHMIDT E. (1964): Adatok Tornyosnémeti környéke kisemlősfaunájának ismeretéhez bagolyköpetvizsgálatok alapján. *Vertebrata Hungarica* VI. 1–2: 97–108.
- MAROSI S.–SOMOGYI S. (Szerk.) (1990): Magyarország kistájainak katasztere. MTA Földrajtud. Kut. Int. Budapest, pp. 1023.
- PÁLVÖLGYI T. (1985): Zsákmányállatok megoszlása macskabagoly (*Strix aluco*) köpetekben talált maradványok alapján. *Madártani Tájékoztató* 1: 58.
- SCHMIDT E. (1969): Adatok egyes kisemlős fajok elterjedéséhez Magyarországon. *Vertebrata Hungarica* XI. 1–2: 137–153.
- SCHMIDT E. (1973): A Gyöngybagoly (*Tyto alba*) és az erdei fülesbagoly (*Asio otus*) legfontosabb táplálékállatai Magyarországon. *Aquila* 76–77: 55–64.
- SCHMIDT E. (1974): Pele előfordulási adatok bagolyköpetekből. *Állattani Közlemények* 61: 117–118.
- SCHMIDT E. (1976a): Kisemlősök a macskabagoly (*Strix aluco*) hazai étlapján. *Állattani Közlemények* 63: 235–236.
- SCHMIDT E. (1976b): Kleinsaugerfaunistische Daten aus Eulengewöllen in Ungarn. *Aquila* 82: 119–144.
- SCHMIDT E.–SIPOS GY. (1971): Kleinsaugerfaunistische Angaben aus dem Hernad-becken aut Grund der Gewoll-untersuchungen der schleiereulen (*Tyto alba*) Scop. *Tiscia* 6: 101–108., 1970–71.
- SCHMIDT E.–TOPÁL GY. (1971): Denevérmadványok magyarországi bagolyköpetekből. *Vertebrata Hungarica* 12: 93–102.
- SZENTGYÖRGYI P.–VIZSLÁN T. (1993): A Tardonai-dombság emlős (Mammalia) faunája. Kézirat.
- TOPÁL GY. (1969): Denevérek – Chiroptera. Magyarország Állatvilága XXII. 2. Akadémia Budapest, pp. 81.
- ÚJHELYI P. (1989): A magyarországi vadonélő emlősállatok határozója. Magyar Madártani Egyesület Budapest, pp. 185.
- ÚJHELYI P. (1991): Kisemlősfaunisztikai adatok bagolyköpetekből – denevérek – Madártani Tájékoztató 1–2: 23–24.

- VIZSLÁN T.–SZENTGYÖRGYI P. (1992): A Sajó–Hernád-sík és a Sajó-völgy gerinces faunájáról. *Fol. Hist.-nat. Mus. Matr.* 17: 199–208.
- ZÖRÉNYI M. (1990): A bagolyköpetekből várható hazai emlősfajok határozó kulcsa. *Babits Mihály Művelődési Központ Szekszárd*, pp. 33.

SZENTGYÖRGYI Péter
H-3700 KAZINCBARCIKA
Szemere B. tér 12.

FÜGEDI László
H-3733 RUDABÁNYA
Zöldfa u. 24.

VIZSLÁN Tibor
H-3792 SAJÓBÁBONY
Kun B. u. 5. II/b.